

Z. Br.

Historia nauki w "Rocznikach Bibliotecznych"

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 11/1-2, 142-143

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”. T. 5. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1965, ss. 464.

Tom 5 „Studiów” wydawanych przez Komitet Słowianoznawstwa PAN poświęcony jest znakomitemu sławiście prof. Zdzisławowi Stieberowi w 35-lecie jego pracy naukowej. Na czele tomu znajduje się artykuł K. Dejny przedstawiający dorobek jubilata i zestawiona przez K. Kamińską bibliografia jego prac za lata 1929—1963 (210 pozycji, nie licząc prac edytorskich i redaktorskich).

Historii nauki dotyczy prócz tego praca F. Hinzego z Berlina *Karl Gottlob von Antons kaschubische Studien. (Zu den Anfängen der kaschubischen Lexikographie)*. K. G. von Anton (1751—1818) pozostawił dwie rękopiśmienne prace (jedną z datą 1817 r.; obydwie znajdują się w Górnośląskim Oddziale Biblioteki Naukowej w Görlitz) dotyczące języków słowiańskich, w których jako pierwszy (jeszcze przed K. C. Mrągowskim) umieścił materiał wyrazowy kaszubski, o czym dotychczas historiografia językoznawstwa nie wiedziała. Początki zainteresowań nauki dialektem kaszubskim datowano bowiem na rok 1823, w którym ukazał się słownik niemiecko—polski Mrągowskiego, uwzględniający wyrazy dialektyczne kaszubskie⁵.

Z.Br.

Z C Z A S O P I S M K R A J O W Y C H

HISTORIA NAUKI W „ROCZNIKACH BIBLIOTECZNYCH”

Wydany w 1965 r. zesz. 1—2/1964 „Roczników Bibliotecznych” (dedykowany Uniwersytetowi Jagiellońskiemu w 600-lecie założenia) otwiera praca K. Głombiowskiego *O problemach historii recepcji dzieła naukowego*. Jak zaznacza autor, w artykule idzie tylko o próbę ukazania „pewnych możliwości badawczych, które kryje w sobie materiał źródłowy, związany z materializacją graficzną treści poznawczych w postaci książki” (s. 16).

Artykuł J. Zatheya *Biblioteka kościoła P. Marii w Krakowie na przełomie XIV i XV w.* powstał — jak mówi podtytuł — na marginesie badań nad początkami biblioteki uniwersytetu krakowskiego. Przy Kościele Mariackim istniała nie tylko szkoła, która miała być zarodkiem uniwersyteckiego wydziału *artium*, ale powstał tu pierwszy chyba w Krakowie gmach, budowany specjalnie na bibliotekę (1398—1402); było tu też *scriptorium* produkujące książki. Biblioteka Kościoła Mariackiego ma pewne związki ze studium uniwersyteckim doby Kazimierzowskiej, jej formy organizacji i działania „były jeśli nie wzorem dla późniejszych stosunków panujących w bibliotekach kolegiów i burs, to przynajmniej musiały wykazywać wiele podobieństw i wspólnych elementów zakorzenionych w praktyce krakowskiego środowiska” (s. 28) — pisze J. Zathey w zakończeniu artykułu.

Następny artykuł, M. Burbianki, poświęcony jest głównie bibliofilstwu i księgozbiorowi śląskiego uczonego humanisty, Stanisława Saura, urodzonego w 1469 r. w Lwówku Śląskim, wychowanka uniwersytetu krakowskiego.

Jak wiadomo, znakomity uczonec Jan Brożek, obrońca praw świeckich uniwersytetu krakowskiego w jego sporze z jezuitami, jest autorem głośnego w skali europejskiej antyjezuitu *Gratis*, potajemnie wydrukowanego w 1615 r. i publicznie spalonego, gdy się nakład dostał do władz. Dalsze perypetie Brożka z powodu *Gratis* przedstawia w omawianym zeszycie H. Barycz.

⁵ Por. np.: E. Kamińska, J. Pałkowska, *Z historii badań nad gwarami kaszubskimi*. „Rocznik Gdański”, 1956—1957, t. 15—16.

Drugi artykuł H. Barycza, *Michał Wiszniewski — niedoszły bibliotekarz*, przedstawia rozdzwięki między światem profesorskim Krakowa a Michałem Wiszniewskim, w latach 1831—1846 profesorem literatury polskiej tamtejszego uniwersytetu, uczonym należącym — jak pisze H. Barycz — do czołowych, ale jednocześnie całkowicie zapoznanych postaci w galerii profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego XIX w. Po ustąpieniu z profesury Wiszniewski zajął się, z wielkim powodzeniem, interesami finansowymi i handlowymi w Genui. W 1855 r. zaoferował jednak T. Działyńskiemu usługi na skromnym stanowisku bibliotekarza w Kórniku.

J. Berger-Mayenowa omawia nieznaną zarządzenie rektorskie H. Kołłątaja z 19 VII 1783 w sprawie egzaminów dla kandydatów do stanu nauczycielskiego. W artykule przedrukowano tekst tego zarządzenia, podana jest nadto jego fotograficzna reprodukcja. Ten nieznaną Estreicherowi druk stanowi obecnie własność Biblioteki Śląskiej w Katowicach.

R. Ergetowski i A. Skura dali artykuł o spuściźnie epistolarnej J. S. Bandtkiego. Naukowe zainteresowania Bandtkiego, obejmujące historię, język polski i historię książki, określały krąg jego korespondentów i charakter jego listów. Autorzy piszą, że „są to listy uczone, pełne ocen osób i dzieł współczesnych, ocen przeznaczonych czasem do wyłącznej wiadomości adresata” (s. 128).

W dziale *Materiały* H. Hleb-Koszańska wydała 8 listów Aleksandra Bohatkiewicza, wykładającego bibliografię na Uniwersytecie Wileńskim, do J. Lelewela; listy te pochodzą z lat 1825—1829.

Z. Br.

ADAM NARUSZEWICZ JAKO PISARZ PRAWNICZY

R. Łyczywek w artykule *Książd biskup jako prawnik i sprawozdawca sądowy* (nr 26/1965 „Prawa i Życie”) przedstawił dwie prawnicze prace twórcy nowoczesnej polskiej historiografii, A. Naruszewicza. Prace te wydane zostały, anonimowo, w 1785 r.

Z. Br.

NIEZNANY RĘKOPIS HISTORYKA WROCŁAWSKIEGO

W nrze 2/1965 „Śląskiego Kwartalnika Historycznego Sobótka” R. Egetowski napisał artykuł *Nieznany rękopis Augusta Mosbacha pt. „Zarys dziejów polskich po roku 1831”*. Wraz ze studium *O dziejopisarstwie polskim XIX wieku należy Zarys dziejów* do ostatnich prac Mosbacha. Rękopis jej autor ukończył w październiku 1879 r. R. Egetowski pisze, że *Zarys dziejów* w porównaniu z innymi pracami Mosbacha jest rozprawą powierzchowną, tendencyjną, pozbawioną precyzji innych studiów historycznych tego wrocławskiego badacza, nie przynosi też rewelacji materiałowych, które by wzbogaciły dotychczasową wiedzę o historii Polski XIX w., z drugiej strony praca „stanowi [...] znakomity dokument epoki kreślony ręką ugodowca-legalisty”.

Z. Br.

MIEDZY STRASBOURGIEM A ZAMOŚCIEM

Atrakcyjną publikację zamieściło w nrze 1—2/1964 „Archiwum Historii Medycyny”; autor, Jean E. Neveux, zatytułował ją *Między Strasbourgiem a Zamościem. Zagadkowy lekarz Kacper Maliński i jego dzieło z roku 1575 „Iatrotheologonomi-*